

Kirkeordning etter 2013

Refleksjons- og høringsnotat fra Kirkerådet

Versjon 1.10/06.03.2012

Innledning

Den norske kirke står overfor spennende utfordringer. Relasjonene mellom staten og kirken er nå i endring.

I et bredt forlik (Kirkeforliket) vedtok Stortinget april 2008 å endre Grunnloven på viktige områder som berører kirken. Først og fremst medfører grunnlovsendringene at staten ikke lenger skal være konfesjonsbundet. Staten skal selv ikke lenger ha en «offentlig religion».

§§ 2 og 16 i "gammel" grunnlov

Grl. § 2.
Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse.
Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion.
De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme.

Grl. § 16:
Kongen anordner al offentlig Kirke- og Gudstjeneste, alle Møder og Forsamlinger om Religionssager, og paaser, at Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer.

§§ 2 og 16 i "ny" grunnlov

Grl. § 2:
Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv.
Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighetene.

Grl. § 16:
Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige Linje.

Disse endringene ventes endelig vedtatt våren 2012 og er en viktig milepæl i Den norske kirkes historie.

For staten medfører dette at statens særskilte kirkestyre avvikles. Det skal ikke lenger avholdes «kirkelig statsråd». Det vil ikke være krav om medlemskap i Den norske kirke for statsråder. Staten skal ikke lenger drive religiøs virksomhet, men understøtte Den norske kirke som folkekirke, og andre tros- og livssynssamfunn på linje med den.

Den norske kirke vil etter dette måtte forholde seg til en konfesjonsfri stat. For kirken medfører dette i første omgang at biskoper og proster ikke lenger skal utnevnes av regjeringen (kirkelig statsråd), men tilsettes av kirkelige organer. De nødvendige endringer i kirkeloven på disse punktene vil bli foretatt samtidig med grunnlovsendringene våren 2012.

Kirken bør i tillegg gjøre endringer for å få en best mulig kirkelig struktur som kan tjene evangeliet og menighetene og utnytte ressursene bedre enn dagens ordning.

Del I: Bakgrunn og problemstillinger

Kirkemøtet har ved flere anledninger tatt til orde for at kirkeordningen må endres. Likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn innebærer at beslutningsmyndighet må flyttes fra storting og regjering til kirkelige myndigheter. I 2011 vedtok Kirkemøtet at:

- Den norske kirke må forankres i en kortfattet rammelov vedtatt av Stortinget
- Den norske kirke må opprettes som eget rettssubjekt
- Kirkemøtet må få myndighet til å vedta en kirkeordning
- Kirkemøtet må gis myndighet til å vedta kirkelige regelverk
- Arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper må overføres til kirkens organer
- Kirkerådet og bispedømmerådene må ikke lenger være statlige forvaltningsorganer

Ordet «kirkeordning» brukes her *om regler for kirkelig organisering gitt av kirkelige organer* (Kirkemøtet) til forskjell fra kirkelov som er vedtatt av Stortinget.

1. Hensikt med drøfting og høring

Hensikten med denne høringen er å innhente synspunkter og vurderinger fra menigheter, andre kirkelige organer og kirkelige organisasjoner til Kirkemøtets videre arbeid med organiseringen av kirken. Dette notatet skal både danne grunnlag for en drøfting om viktige temaer innen kirkelig organisering og det gir innledning til konkrete spørsmålsstillinger Kirkerådet ønsker svar på.

Det er Stortinget og regjeringen som har den avgjørende myndighet til å vedta endringer i kirkeloven som regulerer Den norske kirke. Kirkemøtet har i dag ikke myndighet til å fastsette regler for kirkens ordning. For å komme dit må kirkeloven endres en gang etter utløpet av avtaleperioden for kirkeforliket (2013).

Det er imidlertid innarbeidet praksis at regjering og storting er lydhør for kirkelige organers synspunkter på egen organisering. Kirkerådet forventer at det vil være bred kontakt med regjeringen og Stortinget om kirkelig organisering i årene som kommer.

Fra statens side er det lagt opp til at den videre utviklingen av Den norske kirkes ordninger skal skje skrittvis over mange år, se Stortingsmelding nr 17 (2008). En framtidig kirkeordning skal *ikke avgjøres og ikke fastsettes* nå.

Når Stortingets kirkeforlik løper ut (2013), bør imidlertid kirken ha gjort seg opp noen tanker om hvor den vil videre. Kirkerådet legger opp til at Kirkemøtet våren 2013 kan gi en foreløpig uttalelse om hvordan kirkeordningen kan og bør utvikles i årene framover. Det vil særlig bli lagt vekt på hva Stortinget kan vedta i en rammelov og hva som bør være Kirkemøtets oppgave å vedta. Hensikten med høringen er å få høringsinstansenes oppfatning av *hvilken hovedretning* Kirkemøtets og Kirkerådets videre arbeid skal følge.

Det vil måtte komme senere høringer både om forslag til ny kirkelov og om konkrete og konsekvensutredede forslag til kirkeordning. Denne høringen har derfor en foreløpig karakter. Høringen er likevel en viktig anledning til å sette seg inn i de aktuelle problemstillingene, og den gir mulighet til å påvirke retningen på det videre arbeid.

Dette heftet med spørsmålsstillinger sendes alle kirkelige organer som et drøftings- og høringsgrunnlag.

2. Bakgrunn og litt historie

Den norske kirkes organisasjon og struktur har utviklet seg gradvis fram til det den er i dag. De siste hundre årene har Den norske kirke vært opptatt av lekfolkets rolle og oppbyggingen av kirkens styringsorganer.

Menighetsrådene ble etablert i 1920, bispedømmerådene i 1933, Kirkerådet i 1969, Kirkemøtet i 1984 og kirkelig fellestråd ble lovfestet i 1996. Dette er organer som kirken arbeidet for å få på plass i mange år inntil de ble opprettet av Stortinget.

Kirkens organisering og forholdet til staten har vært utredet en rekke ganger fra 1970-tallet og fram til i dag, og det har vært gjennomført flere brede høringer:

- I 1970 oppnevnte Stortinget et utvalg for å vurdere det statskirkelige systemet i sin helhet. NOU 1975:30 *Stat og kirke* foreslo en overgang til en selvstyrt folkekirke, men et flertall av høringsinstansene ønsket fortsatt å beholde statskirken.
- I 1980 kom Stortingsmeldingen om *Stat og kirke*. Den ble etterfulgt av reformer som sikret kirken større grad av selvstyre. Lovendringer gjorde at Kirkemøtet ble etablert (1984), og at tilsettingsmyndigheten for prester ble lagt til bispedømmerådet (1989).
- NOU 1989:7 *Den lokale kirkes ordning* utredet forholdene på det lokale nivået og førte til ny kirkelov og gravferdslov i 1996. Kirkelig fellestråd ble lovfestet i alle kommuner.
- Kirkerådet oppnevnte i 1998 et utvalg ledet av Trond Bakkevig til å utrede forholdet mellom staten og kirken. *Utredningen Samme kirke – ny ordning* kom i 2002 og var gjenstand for bred høring. Konklusjonen fra utredningen var at staten måtte føre en aktivt støttende religionspolitikk og legge til rette for en likestilling mellom trossamfunn. En ny kirkeordning måtte medføre et nytt rettsgrunnlag for Den norske kirke med en tydelig selvstendighet i forhold til staten.
- Gjønnesutvalget, oppnevnt av regjeringen i 2003, la fram utredningen NOU 2006:3 *Staten og Den norske kirke*. Her ble flere av konklusjonene i Bakkevig-utredningen fulgt opp. Formålet med utredningen var å gi grunnlag for å vurdere hvorvidt statskirkeordningen skulle videreføres, reformeres eller avvikles. Utvalgets flertall gikk inn for at gjeldende statskirkeordning burde oppheves, men fortsatt tilknyttet staten gjennom en egen kirkelov.
- Våren 2008 leverte det såkalte Demokratiutvalget innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*. Utvalget, som var nedsatt av Kultur- og kirkedepartementet i samarbeid med Kirkerådet, leverte viktige premisser til det som senere er kjent som «kirkeforliket».
- Kirkeforliket var inntatt i St.meld. nr 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke*. Dette er en politisk avtale som har konsekvenser for forholdet mellom staten og Den norske kirke og er omtalt i innledningen i dette hefte.
- I 2010 nedsatte Kirkerådets direktør en arbeidsgruppe for å legge fram utkast til hvordan en kirkeordning (regeltekst gitt av Kirkemøtet) kan se ut etter utløpet av Kirkeforliket (2013). Som ledd i sitt arbeid utredet arbeidsgruppen blant annet flere mulige modeller for kirkens organisering. Utredningen *Kjent inventar i nytt hus (2011)* har vært gjenstand for en rekke åpne møter og innspill. Arbeidsgruppen har levert et forslag til fullstendig kirkeordning. Arbeidet utgjør et viktig ressursmateriale for den videre prosessen. Arbeidsgruppens forslag er ikke konsekvensutredet. Konsekvensutredninger vil foreligge innen vedtak skal fattes.

Det foreligger også annet ressursmateriale, blant annet fra KA, *Fremtidig organisering av arbeidsgiveransvaret i kirken* (2008), og fra Presteforeningen, *Ledelse i folkekirken* (2011), Andreas Aarflot og John Egil Bergems bok *Mot en selvstendig folkekirke* (2007). KA har i tillegg utgitt ressursheftet *Framtidig kirkeordning – med særlig fokus på den lokale kirke* (2012).

De nyere utredningene som er omtalt her, er tilgjengelige via nettstedet www.kirken.no, menyalget «kirkeordning etter 2013».

3. Hva kirken er og gjør

En kristen kirke kan være organisert på mange ulike måter. Kirken lever dessuten under svært forskjellige rammebetingelser i ulike land. Måten Den norske kirke er organisert på har historiske grunner. Tar man hensyn til teologi, kultur, jus og økonomi viser det seg raskt at det er umulig å beskrive de ideelle rammebetingelsene for en kristen kirke.

Nye tider krever nye ordninger, men man må alltid ta utgangspunkt i det som er.

Når vi prøver å finne fram til den beste måten å organisere kirken på, er det naturlig å gå veien om hva kirken er til for. Kirkens oppgave springer ut av hva vi forstår med det å være kirke. Enda mer grunnleggende enn hva kirken skal *gjøre*, er derfor hva kirken *er*, i og med evangeliet.

Den norske kirke er en del av den verdensomspennende kristne kirken, som har sitt grunnlag i Jesu liv, død og oppstandelse. I den nikenske trosbekjennelsen uttrykkes troen på én, hellig, allmenn og apostolisk kirke.

Kirken består av mennesker som ved dåpen er satt inn i fellesskap med Gud og med hverandre.¹ «Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere» (Mt. 28,19-20a). Dette oppdraget ble gitt til apostlene, og er grunnlaget for kirkens oppdrag i dag. Kjennetegn ved kirken er at den er et fellesskap av alle slags mennesker. Alle er like for Gud, alle har del i den samme nåden og alle får knele ved det samme nattverdbordet. Kirken består av mennesker som bærer med seg ulike erfaringer, sorger og gleder. Den lokale kirken, menigheten, utfordres til å være et tegn på at Kristus døde for alle menneskers misgjerninger og overtredelser. Som fellesskap er menigheten kalt til å vitne om det håpet og den oppreisningen som ligger i Jesu oppstandelse fra de døde.

Den norske kirkes visjon

Kirkens visjonsdokument fra 2008 sier hva Den norske kirke er og ønsker å være. Visjonen gir et bilde av kirken, dens opphav, begrunnelse, selvforståelse og oppdrag. Visjonen skal gi retning til alt arbeid i kirken:

*I Kristus, nær livet - en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke*²

Kirken er *bekjennende* ved å dele og gi videre troen på den treenige Gud, *misjonerende* ved å vitne om Jesus Kristus lokalt og globalt sammen med den verdensvide kirke, *tjenende* ved å vise omsorg gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, kamp for rettferdighet og vern om skaperverket og *åpen* ved å utvikle fellesskap som verdsetter mangfold og respekterer ulikheter.

Visjonsdokumentet holder også fram en rekke forpliktende, retningsgivende og motiverende formuleringer av hva vi sammen vil gjøre. En av disse er: «Sammen vil vi skape tjenlige

¹ Fra uttalelsen "Den norske kirkes identitet og oppdrag", vedtatt av Kirkemøtet i 2004

² Fra Den norske kirkes visjonsdokument 2009-2014, vedtatt av Kirkemøtet 2008

strukturer og ordninger som gjør kirken i stand til å oppfylle sitt oppdrag og sin tjeneste.»

Man blir medlem av kirken gjennom å bli døpt, enten det skjer som barn eller voksen. Kirken vil bekrefte og ivareta alle dømte som fullverdige medlemmer. Det er imidlertid store variasjoner i kirkemedlemmenes forhold til kristen tro og deres deltakelse og engasjement i kirkens liv. Kirken vil legge til rette for at flere kan se gudstjenesten og menighetsfellesskapet som et sted å uttrykke og finne styrke til troen.

Den norske kirkes historie er forbundet med en langvarig statskirkelighet. Kirken har også status som en offentlig institusjon.

Menigheten som kirkens grunnenhet

En kirkes konkrete form vil alltid være knyttet til tid og sted. Enhver menighets form vil være «*lokal*». Kirken har derfor mange ulike former.

Samtidig bekjenner vi at kirken er én, hellig, allmenn og apostolisk. Hele betydningen av disse fire kjennetegnene på den universelle kirken kan bare Gud kjenne fullt ut. Det finnes slik sett alltid en spenning mellom den fullkomne kirken vi bekjenner og de mange formene kirken kan ha lokalt.

Kirkelovens § 2 sier at: «*Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke*». I Den augsburgske bekjennelse (CA) VII brukes det et annet språk. Her heter det at «kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett».

I gudstjenesten skjer en kontinuerlig fornyelse av kirken i brytningen mellom tradisjon, samtid og aktuelle utfordringer. Det er herfra vi sendes ut til vitnesbyrd og tjeneste. Derfor må kirkens organisasjon bygges rundt det som skjer i menigheten.³

Organisatorisk har dette vært styrt av menighetsrådet: «*Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, dømte gis dåpsopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.*» (Kirkeloven § 9 om menighetsrådets oppgaver). Den lokale menigheten omfatter alle dømte kirkemedlemmer innen et avgrenset område, soknet.

Menigheten har oppgaver i et geografisk område. Samtidig er menigheten det lokale uttrykket for en universell kirke.

³ Avsnittet er delvis hentet fra "Den norske kirkes identitet og oppdrag"

Ulike tjenester i kirken

Den lutherske læren om *det allmenne prestedømmet* (1.Pet.2) gir alle døpte ansvar for menighetens liv. Frivillige medarbeidere trengs for at kirken skal være en levende kirke. Dette gjelder både lokalt, regionalt og nasjonalt.

I en kristen menighet er det mange oppgaver. Vigsling til særskilt tjeneste i kirken har røtter tilbake til urkirken. I vår kirke vigsles medarbeidere til diakon, kantor, kateket, prest og biskop. Vigsling er et uttrykk for de aktuelle tjenestenes særskilte ansvarsområde og betydning. Ved å være forskjellige kan de utfylle hverandre og tilsammen dekke de virksomheter som springer ut av menighetens vesen. Disse tjenestene har kirken definert på følgende måter:

«Diakoni er *kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.*» (Plan for diakoni 2008)

«Kirkens undervisningstjeneste har som formål å *fremme trosopplæringen i menigheten, styrke troen hos alle døpte, gi hjelp til livsmestring og kalle til etterfølgelse*» (Tjenesteordning for kateketer § 2)

«Kirkemusikk-tjenesten har som formål å *gi menigheten et musikalsk uttrykk i gudstjeneste og øvrig menighetsliv.*» (Tjenesteordning for kantorer § 2)

«Presten skal *forvalte Ord og sakrament slik at kristen tro og kristent liv fremmes i menighetene...*» (Tjenesteordning for menighetsprester § 2)

4. Kirkemøtets vedtak om arbeid med kirkeordning

Kirkemøtet vedtok i 2007 hovedprinsipper og føringer for utarbeidelse av kirkeordning (sak KM 8/07). Vedtaket har ligget til grunn for utredninger og det løpende arbeidet med kirkeordning i regi av Kirkerådet og gjengis i sin helhet nedenfor.

Det foreligger også andre vedtak om konkrete enkeltspørsmål til kirkeordning, blant annet i sak KM 8/05 med vedtak om felles arbeidsgiveransvar og at kirken skal ha 3 forvaltningsnivåer med demokratisk valgte organer. Disse vedtakene ligger som forutsetninger for dette høringsnotatet.

Spørsmål til samtale:

Drøft visjonene for Den norske kirke og hvilke konsekvenser denne bør ha for kirkens virksomhet (jf 2).

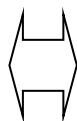
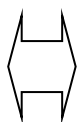
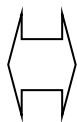
Drøft menighetens plass i kirkens organisasjon.

I dag utgjør de valgte organer og prestetjenesten to selvstendige virksomheter.

Drøft fordeler og ulemper ved dagens ordning.

Drøft hvordan samvirket mellom de valgte organer og prestetjenesten bør utformes innenfor en demokratisk oppbygd beslutningsstruktur.

Drøft på hvilken måte kirkeordningen kan legge til rette for "en demokratisk beslutningsstruktur" (jf 6)

Hovedprinsipper og føringer for en ny kirkeordning – vedtatt av Kirkemøtet 2007 (sak KM 8/07).

1. Den norske kirkes læregrunnlag videreføres. Dette er Den hellige Skrift, sammenfattet i den apostoliske, nikenske og athanasianske trosbekjennelse, samt i den uforandrede augsburgske konfesjon av 1530 og Luthers lille katekisme.
2. Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.
3. Kirkeordningen må formulere kirkens oppgave, som omfatter forkynnelse av evangeliet og forvaltning av sakramentene i gudstjenestefeiring og kirkelige handlinger (dåp, konfirmasjon, ekteskapsinngåelse og begravelse), trosopplæring, sjelesorg, diakoni, kirkemusikk, misjon og kirkelig kulturarbeid. Dette er oppgaver som må løses lokalt. Den øvrige kirkelige struktur skal støtte opp om lokalmenighetens løsning av disse oppgavene, ivareta tilsyn og samordning, og ivareta Den norske kirkes kontakter med andre kirker og tros- og livssynssamfunn.
4. Dåpen skal være eneste medlemskriterium. Alle medlemsrettigheter og plikter har dette som utgangspunkt.
5. Kirken skal ha en særskilt tjeneste (den ordinerte tjeneste) med ord og sakrament, og andre tjenester som bidrar til å utføre kirkens oppgave.
6. Kirken skal ha en demokratisk oppbygd beslutningsstruktur.
7. Kirkeordningen skal avklare ansvar og oppgaver for de ulike organer, nivåer og tjenester og legge til rette for samvirke mellom tjenestelinjen i den ordinerte tjeneste og rådene, og mellom lokale, regionale og sentrale organer.

Drøft på hvilken måte kirkeordningen kan legge til rette for

- ”en dynamisk videreutvikling av kirkens liv”(jf 11)

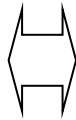
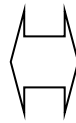
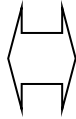
- ”medlemmenes engasjement og deltagelse” (jf 12).

Hvilke forutsetninger er viktige for å ivareta dette?

Drøft hva som skal til for at kirken kan være landsdekkende, nærværende og tilgjengelig (jf 14)

....

og gi rom for mangfold med hensyn til tradisjoner, kultur og teologi (jf 15)

8. Kirkeordningen må sikre at all kirkelig prioritering tar utgangspunkt i den lokale menighetens behov. Den lokale virksomheten er livsnerven i kirken.
9. Kirkeordningen må understreke og styrke soknens betydning og innflytelse i hele kirkens organisasjon. Soknet er grunnenheten i kirken. Soknet skal fortsatt være selvstendig rettssubjekt og eier av kirkebygg. Denne organisasjonsstrukturen skal sikre kirkelig nærvær og kirkebygg i alle landets lokalsamfunn.
10. Kirkeordningen skal sikre kontinuitet i kirkens forhold til dens medlemmer, lokalsamfunn og storsamfunn.
11. Kirkeordningen skal legge til rette for en dynamisk videreutvikling av kirkens liv i møte med et samfunn og en kultur i endring.
12. Kirkeordningen skal fastsette strukturer og beslutningsprosedyrer som tjener til at Den norske kirke kan utføre sitt oppdrag, og legge til rette for medlemmenes engasjement og deltakelse.
13. Kirkeordningen skal også bidra til å bevare og styrke enheten mellom dem som tilhører Den norske kirke, mellom menigheter, bispedømmer og Den norske kirke som helhet, og med hele den verdensvide kirken.
14. Kirken skal være landsdekkende, nærværende og tilgjengelig for alle sine medlemmer.
15. Kirken skal gi rom for et mangfold med hensyn til tradisjoner, kultur og teologi og ulike grader av trosengasjement og deltakelse.
16. Kirken har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke. Dette begrunnes i samenes sterke historiske tilknytning til Den norske kirke, samt i samenes status som urfolk i Norge.
17. Videre utforming av Kirkeordningen skal foregå som en bred og åpen prosess.

5. Noen tema som angår kirkens ordning

Som innledning til høringsspørsmålene i del II trekkes det her helt kort fram noen utvalgte tema og problemstillinger. For mer inngående studier vises det til utredningen *Kjent inventar i nytt hus* (www.kirken.no > kirkeordning etter 2013). KAs ressurshefte *Framtidig kirkeordning med særlig fokus på den lokale kirke* (2012) gir en kortfattet innføring i aktuelle problemstillinger for den lokale kirken. Her finnes det også spørsmål som egner seg godt som utgangspunkt for samtale og drøfting.

Lokal organisering

Etter kirkeloven er det i dag lovfestet to organer for soknet, menighetsrådet og kirkelig fellesråd. Der det er flere sokn i kommunen er kirkelig fellesråd et obligatorisk samarbeidsorgan for soknene. I kommuner med ett sokn har menighetsrådet også fellesrådsfunksjonene. Dette organet har myndighet til å beslutte i økonomiske og administrative spørsmål, mens menighetsrådet har beslutningsmyndighet i spørsmål som har med det kristelige liv i soknet å gjøre.

Kirkelig fellesråd har to funksjoner i forhold til soknet: både å være organ for hvert enkelt sokn og å være samarbeidsorgan for alle soknene innen kommunen. Alle menighetsråd er derfor representert i fellesrådet. Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknet, ivareta soknenes interesser i forhold til kommunen og har ansvaret for kirkene, kirkegårdene og som arbeidsgiver for soknets tilsatte.

I dagens ordning er det en sidestilling mellom fellesråd og menighetsråd. Begge organer opptrer på vegne av soknet.

En alternativ lokal organisering kan være at soknet har ett styringsorgan, menighetsrådet, som i utgangspunktet kan forvalte all myndighet på vegne av soknet. Der soknet ikke er i stand til å ivareta soknets oppgaver tilfredsstillende på egenhånd, må soknet søke samarbeid med andre sokn om oppgaveløsning og forvaltning. Soknene kan da etablere et «samarbeidsorgan»/fellesråd for å ivareta det man skal samarbeide om. Alternativt kan sokn gå sammen i enda større enheter, for eksempel innen et prostirområde.

I en slik tilnærming kan det legges opp til at det er soknene som i fellesskap kommer fram til hvilke samarbeidsenheter som er mest tjenlige ut fra en lokal vurdering.

Enten kirkeordningen fastsetter om det skal være to organer for soknet, eller om soknene selv skal bestemme dette, aktualiseres spørsmålet om hvilken myndighet og hvilke oppgaver som bør ligge i den enkelte menighet (det vil si hos menighetsrådet) og hva som bør/kan ivaretas av et samarbeidsorgan for flere sokn.

Et annet alternativ kan være endring av soknestørrelser for å legge til rette for at større og mer robuste lokale enheter. Det er ikke utarbeidet kriterier for soknestørrelser og det er store variasjoner mellom soknenes størrelse i dag.

Menighetens forhold til kommune og lokalsamfunn

Norske menigheter er nært knyttet til lokalsamfunnet, og den lokale kirken har en spesiell plass i mange menneskers liv. Norske kommuner er pålagt ved lov å finansiere Den norske kirke lokalt. Det er kommunale bevilgninger som sikrer vedlikehold og drift av kirkebygg og den virksomheten som foregår i soknene i kommunen. Derfor sitter en representant for kommunen i kirkelig fellesråd.

Den lokale kirken har ikke bare *kirkelige* oppgaver. Den har også, i tillegg til vigseloppgavene, en *offentlig* oppgave gjennom ansvaret for gravferdsvirksomheten. Dette er virksomhet som gjelder alle borgere – uansett tro, livssyn eller religion. Kirkelig fellesråd har i dag ansvaret for over 2000 gravplasser og over 1000 tilsatte arbeider med gravferdsforvaltning.

Kirker og gravplasser har vært nært knyttet sammen i de 1000 årene kristen tro har preget landet. Mange fellesråd har valgt å samarbeide tett med kommunen når det gjelder drift av gravplassene. Mange kirkelige tilsatte har kombinasjonsstillinger knyttet til drift av både kirkebygg og gravplass.

Forholdet mellom kirken og lokalsamfunnet har betydning for hvordan kirken bør organiseres i fremtiden. Kirkeordningen skal konkretisere hvordan kirkens relasjon til kommune og lokalsamfunn kan bygges opp.

Menighetenes forhold til regionale organer

I dagens kirkelov omtales Prostiråd og Bispedømmeråd som regionale kirkelige organer.

Prostiråd er et frivillig organ som menighetsrådene i et prosti kan opprette for å behandle saker som er felles for prostiet, jf. kl § 22.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet (kl § 23). Bispedømmerådet tilsetter i dag prester, fordeler statlige tilskudd bl.a. til særskilte stillinger (diakoner og kateketer), gjør vedtak om sammenslåing/regulering av sokn og er godkjenning- og klageinstans for en del saker innen kirkelig forvaltning.

Kirkemøtet vedtok i 2005, sak KM 8/05, at «en fremtidig kirkeordning bør ha tre forvaltningsnivåer med demokratisk valgte organer». Kirkemøtet ba videre om at det blir utformet et organ på mellomnivået som skal «balansere den lokale tilhørighet med mulighet for strategisk samordning og forvaltningsmessig kompetanse». En viktig vurdering vil være hvilket organ dette skal være og hvilke oppgaver det regionale organ skal ha i Den norske kirke.

Menighetenes forhold til Kirkemøtet

Utviklingen i forholdet mellom stat og kirke aktualiserer spørsmålet om de sentrale kirkelige organenes oppgaver og rolle. Hva skal være Den norske kirkes oppgaver på nasjonalt nivå? Hvilke oppgaver bør løses i fellesskap og av hvilket organ? Kirkemøtet fastsetter i dag blant annet liturgier, retningsgivende planer for diakoni, undervisning, kirkemusikk og økumenikk, og kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for særskilte stillinger.

I dag er også kirkedepartementet en del av et nasjonalt kirkestyre. Når relasjonene mellom stat og kirke endres vil oppgaver og myndighet som tidligere har ligget i kirkedepartementet overføres til kirkelige organer, ved Kirkemøte og Kirkeråd.

Fram til i dag har Kirkemøtets myndighet dels vært fastlagt i kirkeloven, dels i delegasjon fra Kongens myndighetsområde for eksempel liturgimyndigheten. Samtidig henter Kirkemøtet også myndighet fra menighetene og medlemmene gjennom valgene.

Et viktig spørsmål framover vil være i hvor stor grad menighetene gjennom valgordninger skal ha innflytelse på beslutninger som fattes i Kirkemøtet.

Embete og råd – dvs tjeneste med Ord og sakrament og ordningen med folkevalgte råd

Den norske kirke har i nyere tid utviklet en organisering med fordeling av myndighet mellom de som har ansvar for Ord og sakrament (prestene) og folkevalgte rådsorganer der også prestene og biskopene er representert.

Forståelsen av ”embete og råd-modellen” ble utformet av Kirkemøtet i 1984 og 1988.

Modellen kan karakteriseres ved to stikkord: *selvstendighet* og *samvirke*.

- Siden prestatjenestens virksomhet og de valgte organers virksomhet i dag utgjør *to selvstendige virksomheter*, arbeider de *selvstendig* i forhold til hverandre på grunnlag av hvert sitt mandat og oppgave. Det er en uttalt målsetting at disse to virksomheter skal samarbeide – og begrepet *samvirke* kan brukes om dette samarbeidet. (Nåværende kirkeordning bruker begrepet ”samordning”).
- Siden prestene og biskopene er medlemmer av folkevalgte organer, består det folkevalgte organ av den kompetanse som lekfolk, prester og tilsatte *til sammen* representerer. Om dette samarbeidet *innen de valgte organer* bruker Kirkemøtet i 1984 og 1988 begrepet *samvirke*. Dette er altså et samvirke om de oppgaver de valgte organer er tillagt. (Nåværende kirkeordning bruker ikke tilsvarende eller andre begrep om de valgte organers forhold til de oppgaver prestatjenesten er tillagt – den utføres på eget grunnlag og selvstendig).

Kirkelig styring og lederskap fremstår altså i et samvirke mellom dem som representerer menighetens leke medlemmer og dem som er ordinert til tjenesten med Ord og sakrament.

Kirkemøtet mener at det innarbeidete samvirke mellom «embete og råd» i framtiden må ivaretas innen ordningen hvor prester og andre tilsatte har felles arbeidsgiver. Dette gir nye utfordringer i forhold til den selvstendighet og det samvirke som er innarbeidet. Et spørsmål er hvordan tjenesten med Ord og sakrament på nye måter kan ivaretas i en kirkeordning. Utredningen «Kjent inventar i nytt hus» foreslår

Ledelse av presteskabet også utenom arbeidsgivers styringsrett. En egen arbeids-/ledelseslinje.

Ledelse

Løsningen av kirkens oppgaver krever ledelse. Nåværende kirkeordning har en todelt ledelse. Det følger av at virksomheten i dag er todelt.

- Tjenesten med Ord og sakrament (prestetjenesten) utgjør en selvstendig virksomhet. Biskopen leder prestetjenesten i bispedømmet, prosten leder prestetjenesten i prostiet og soknepresten leder prestetjenesten i soknene. Tjenesten med Ord og sakrament kan ikke avgrenses til å gjelde ledelse innenfor *en del av* organisasjonen. Tjenesten innebærer også en selvstendig ledelse i *hele* kirken begrunnet i tjenestens karakter – som tjenesteordning for menighetsprester formulerer slik: ”I forvaltningen av Ord og sakrament utøver alle menighetsprester et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten”. Tilsvarende kan uttrykkes om prostens ledelse regionalt og biskopens lederskap i bispedømmet og på landsbasis.
- De valgte kirkelige organer utgjør *også* en selvstendig virksomhet og utøver kirkelig lederskap i kraft av det mandat organet har. Prest og biskop er medlem av organet (jf omtalen ovenfor om ”Embete og råd”). Daglig ledelse ivaretas av daglig leder på vegne av vedkommende styringsorgan – slik det er vanlig i en organisasjon. Daglig leder er overordnet for det faglige og administrative personell som organet disponerer over.

Et grunnleggende spørsmål i den lokale kirke vil være: Hvilken form for ledelse trenger menigheten? Hvem leder hva og hvor mange ledere trenger vi i menighetene? Hvordan kan ledelse føre til ”en dynamisk videreutvikling av kirkens liv” og ”medlemmenes engasjement og deltagelse” – slik Kirkemøtet 2007 formulerte det (sak KM 8/07, pkt 11 og 12)? Dette aktualiserer både *hvem* som leder og *hvordan* det ledes?

Det gjelder

- menighetsråd som leder av kristelig virksomhet i soknet og kirkelig fellestråd som kirkelig styringsorgan i soknene (kirkelovens § 9 og 14).
- kateket som ”leder av menighetens undervisningstjeneste med ansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere” (tjenesteordningens § 2).

- diakonen som ”leder av menighetens diakonitjeneste med ansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere” (tjenesteordningens § 2).
- kirkemusikeren som ”leder av menighetens kirkemusikalske virksomhet med ansvar for å forvalte og gjøre levende tradisjonelle og nye kirkemusikalske verdier ...” (tjenesteordningens § 2).
- menighetspresten som ”i forvaltningen av Ord og sakrament utøver ... et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten” (tjenesteordningens § 10).

En hovedutfordring i kirkelig ledelse vil – uansett modeller – også være forholdet mellom valgte organers ledelse og den ledelse som følger av tjenesten med Ord og sakrament. Alle modeller svarer på *dette* spørsmålet ikke med et ”enten – eller”, men et ”både – og”. Den særlige utfordring som aktualiseres etter grunnlovsendringene, er dersom ordningen med at prestedtjenesten og de valgte organer utgjør to selvstendige virksomheter *avvikles* og *erstattes* av en ordning med én virksomhet. Hvordan kan spørsmålet om ledelse besvares med et ”både – og” innenfor én virksomhet? Modellene i Del 2 representerer også forsøk på avklaring av dette.

Tilsyn

Kirkeordningen inneholder i dag både et *kongregasjonalistisk* element som vektlegger den enkelte menighets selvstendighet, et *synodalt* element som vektlegger at valgte utsendinger utgjør et kirkemøte og representerer hele kirkesamfunnet og et *episkopalt* element som gjelder det kirkelige tilsynsembete eller biskop.

Vår kirkeordning er uttrykk for hvordan disse elementene balanseres i forhold til hverandre i dag. Biskopens tilsynsmyndighet er en *nødvendig* del av kirkens ordning.

Tilsyn er i kirkeordningen definert slik i tjenesteordning for biskoper § 1:

”Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning, og også gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse. Biskopen ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordninger, og at også andre som er vigslet til tjeneste i kirken virker og lever i samsvar med vigslingens formaning og løfte. Biskopen fører tilsyn med at de kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære”.

I tillegg til å utøve dette tilsyn, fastsetter tjenesteordningens § 2 at biskopen også har arbeidsgiverfunksjoner i forhold til prestene:

”Biskopen er den øverste leder av preste-tjenesten i bispedømmet ...”

Som følge av at bispedømmerådet er tillagt ansvaret for å tilsette prester – og biskopen *både* er medlem av bispedømmerådet *og* at bispedømmerådet ikke er vedtaksfør uten at biskopen er til stede – har biskopen i dag også en viktig funksjon ved tilsetting av prester.

Biskopene har også den oppgaven å godkjenne lokale diakoni- og trosopplæringsplaner og vurdere disse blant annet i relasjon til nasjonalt vedtatte planer.

Tilsyn defineres med dette slik i tjenesteordningen:

- Med *et teologisk grunnlag* (den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse ... vår kirkes bekjennelse og ordninger ... den evangelisk-lutherske lære)
- *Innrettet mot hele kirken* (enheten i Guds kirke ... bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere ... prestenes forkynnelse og liv ... som er vigslet til tjeneste ... de kirkelige råd i bispedømmet)
- *Som en arbeidsform* (gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning ... rettlede og oppmuntre ... gi råd og veiledning ... gi bindende pålegg ... se til at prestene ... se til at andre som er vigslet til tjeneste ... fører tilsyn med...)
- *Som en særskilt myndighet* i forhold til prester, tilsatte og valgte organer (prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro ... at også andre som er vigslet til tjeneste virker og lever i samsvar med vigslingens formaning og løfte ... gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsatte tjenesteutøvelse ... kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære)

Et viktig hensyn i kirkeordningen vil være å legge forholdene til rette for biskopens utøvelse av tilsyn. Det er redegjort for dette i utredningen *”Kjent inventar i nytt hus. Hefte 2, side 99ff”*. Alle spørsmål som der er drøftet, tas ikke opp i *denne* drøftelse og høring. Utformingen av biskopens tilsynsansvar slik det i dag kommer til uttrykk i gjeldende tjenesteordning, er heller ikke gjenstand for drøftelse eller høring. Men *ett spørsmål* vil det være viktig å drøfte og for Kirkerådet å få tilbakemelding på nå og det er hvorvidt biskopens tilsynsmyndighet skal kombineres med arbeidsgiverfunksjoner. I dag fører biskop tilsyn med alle tilsatte i vigslende stillinger, det er kun arbeidstaker-/arbeidsgiverforhold til prestene.

Kirkelig ansatte og kirken som arbeidsgiver

Med arbeidsgiver menes enhver som har ansatt arbeidstaker for å utføre arbeid i sin tjeneste. De viktigste arbeidsgiverfunksjonene er ansvaret med å lede, fordele arbeid, kontrollere, rett til å tilsette/ si opp arbeidstakere, oppfølging av arbeidstid og arbeidsmiljø mv.

Kirkemøtet vedtok i 2005 at det skal være et felles arbeidsgiveransvar i en framtidig kirkeordning. Alle modeller i kapittel 6 etterkommer dette vedtaket.

Siden Den norske kirke i dag er bygget opp med to selvstendige virksomheter – prestetjenestens og valgte organers virksomhet – er det også to typer arbeidsgivere, det som i kirken kalles de to arbeidsgiverlinjene:

1. *Staten* er arbeidsgiver for prestene (og de tilsatte i de kirkelige organene regionalt og sentralt). Tilsettingsmyndigheten for prestene er lagt til bispedømmerådet i egenskap av regionalt statsorgan. Biskopen leder prestetjenesten i egenskap av statlig embetsmann. Arbeidsgiveransvaret utøves på basis av *statlig* hovedavtale og tariffavtale.
2. *Kirkelig fellesråd* (eller menighetsrådet) er arbeidsgiver for soknets tilsatte. Tilsettingsmyndighet er lagt til kirkelig fellesråd som organ for rettssubjektet soknet. Kirkevergen leder på vegne av kirkelig fellesråd. De tilsatte skal utføre enten oppgaver som er tillagt menighetsrådet (kirkeovens § 9) eller kirkelig fellesråd (kirkeovens § 14). Arbeidsgiveransvaret utøves på basis av *kirkelig* hovedavtale og hovedtariffavtale. Disse inngås i dag i medhold av kirkeovens § 34 av KA - Kirkelig interesse- og arbeidsgiverorganisasjon på vegne av soknet.

Dersom et felles arbeidsgiveransvar skal innføres, må det etableres nye ordninger. Dette reiser en rekke problemstillinger som på hvilket nivå i kirkeorganisasjonen et felles arbeidsgiveransvar skal ivaretas. Modellbeskrivelsene i kapittel 6 skisserer noen ulike alternativer. Et annet spørsmål dreier seg om tilsettingsmyndighet for ulike grupper ansatte i kirken, og om denne myndigheten kan ivaretas av annet organ enn det som ivaretar arbeidsgiveransvaret.

En mulig tidslinje

Kirkerådet ser for seg følgende tidslinje for et videre arbeid med kirkeordning.

2012

Evaluering av demokratireformen

Grunnlovsendringer - kirkelig statsråd avvikles

Endringer i kirkeoven: tilsetting av proster og biskoper v/ kirkelig organ

Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av biskop

Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av prost

Evaluering av Kirkeoven av 1996 (?)

Refleksjon og høring om framtidig kirkeordning

Regjeringen presenterer utredning om statens tros- og livssynspolitikk

2013

Stortingsvalg. (Partienes forpliktelser i «Kirkeforliket» utløper)

Kirkemøtet behandler sak om kirkeordning.

2014

Kirkemøtet vedtar ny/revidert valgordning foran Kirkevalget 2015

2014-2017 (rekkefølgen vil bli omtrent slik):

Utarbeiding av forslag til kirkeordning

Kirkemøtet får myndighet til å fastsette kirkeordning

Innplassering av overordnet ansvar for prestedtjenesten

Høringer om konkret forslag til kirkeordning – ny myndighetsfordeling / organisasjonsstruktur

Kirkeordning fastsettes – med ev ny organisasjonsstruktur. Revisjon av øvrig regelverk.

Del II: Modeller

6. Eksempler til framtidig organisering av Den norske kirke

Kirkeordning handler om hvem som skal ha myndighet til hva i kirken, hvor ulike former for makt skal plasseres, hvor kirkelig ansatte skal ha ansettelsesforholdet sitt, hvilke demokratiske organer som skal etableres og hva disse skal bestemme over.

For å få et bilde av hvordan dette kan se ut i praksis, har Kirkerådet her valgt å legge fram tre forslag til tilnærminger eller modeller for organiseringen av Den norske kirke i framtiden. Dette

for å illustrere hvordan ulike sider av kirkeordningen inngår i en helhet. Kapitlet skisserer opp tre helhetstilnæringer, *Bispedømmemodell*, *Prostimodell* og *Fellesrådsmodell*, til den videre diskusjonen. Modellene er ikke på høring. De er heller ikke konsekvensvurdert og det kan finnes andre løsningsforslag som også må tas i betraktning.

Felles for alle modellene er:

- At *Den norske kirke* opprettes som *eget rettssubjekt*. Dette følger av en situasjon i framtiden der *staten* ikke lenger skal representere Den norske kirke i rettslig forstand.
- At *prestetjenesten* får *ny forankring*. Ansvar for prestetjenesten overføres fra staten til kirkelige organer og videreføres ikke som et ansvar for staten.

Dette kan teknisk skje enten som en virksomhetsoverdragelse fra staten til:

- a) Den norske kirke som rettssubjekt
 - b) soknet som rettssubjekt eller
 - c) et nytt rettssubjekt for et regionalt organ.
- At ansvaret for kirkelige oppgaver som gudstjeneste, undervisning, diakoni og kirkemusikk ivaretas av soknet ved menighetsrådet.
 - At det etableres et felles arbeidsgiveransvar for alle kirkelige ansatte som tjenestegjør i soknet.
 - At visse arbeidsgiverfunksjoner legges til menighetsrådet eller et annet organ for sognet.

Overordnet ønsker Kirkerådet å spørre: Hvilke hovedtilnæringer og modeller kan bidra til at kirken bruker ressursene sine best mulig slik at dens viktigste oppgaver blir løst?

De som ønsker å gjøre seg kjent med utredninger som belyser tilsvarende modeller mer utdypende, vises til disse utredningene:

Kjent inventar i nytt hus Kirkens ordning etter endringene i Grunnlovens §§ 2, 4, 12, 16, 21, 22 og 27 (Kirkerådet 2011).

Ledelse i folkekirken (Presteforeningen 2011),

Fremtidig organisering av arbeidsgiveransvaret i kirken (KA - Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon 2008)

Mot en selvstendig folkekirke (Andreas Aarflot og John Egil Bergem 2007),

De nyere utredningene som er omtalt her er tilgjengelige via nettstedet www.kirken.no, menyvalget «kirkeordning etter 2013».

Utgangspunktet for modell-tegningene er utredningen "*Kjent inventar i nytt hus*" som ble avgitt 22. august 2011 av en arbeidsgruppe Kirkerådets direktør hadde oppnevnt 11. januar 2009.

Videreutvikling av nåværende kirkeordning

Et arbeid med kirkeordning starter ikke med blanke ark. Utgangspunktet er den kirkeordning som følger av Lov av 7. juni 1996 om Den norske kirke. Alle modellene representerer en videreutvikling av den kirkeordning vi har i dag, og søker å ivareta det anliggende som forslaget til ny § 16 i Grunnloven formulerer slik: ”Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke ...”.

Forutsetningene for modellene

En forutsetning for alle modellene er at den kirkeordning som skal fastsettes en gang etter 2013 i medhold av ny § 16 i Grunnloven – ”dens Ordning fastsettes ved Lov” – er at dette skjer på *andre premisser* enn de som fremgår av kirkeforliket av 10. april 2008 hvor det heter at:

- Kirken skal ikke defineres som eget rettssubjekt.
- Statens skal fortsatt lønne og ha arbeidsgiveransvaret for biskoper, proster, prester og andre som tilsettes i kirkelige stillinger av de regionale og sentrale kirkelige organer – dvs at disse er statstjenestemenn.
- Den regionale og sentrale kirkelige administrasjon skal fortsatt være en del av statsforvaltningen.

Høringen gjelder med dette en *eventuell* fremtidig situasjon hvor det politiske grunnlaget i Stortinget for å behandle en ny kirkelov er *annerledes* enn i kirkeforliket. Det er helt uavklart på *hvilket tidspunkt* en ny kirkeordning kan fastsettes på dette grunnlag.

*

Felles for alle modellene er:

- *Den norske kirke* opprettes som *eget rettssubjekt*. Dette følger av en situasjon i fremtiden der *Staten* ikke lenger skal representere Den norske kirke i rettslig forstand.
- *Prestetjenesten* får *ny forankring*. Grunnlovsendringene innebærer at Kongens særskilte ansvar for prestetjenesten (Grunnlovens § 21) og gudstjenestelivet (Grunnlovens § 16) avvikles. Et hovedpremiss for modellene er *ansvaret for prestetjenesten overføres til kirkelige organer og ikke videreføres som et ansvar for staten*. Dog forutsettes det at finansieringen av prestetjenesten dekkes av statens understøttelse, jf ny § 16 i Grunnloven.
- Overføringen av prestetjenesten kan skje gjennom en *virksomhetsoverdragelse* fra staten til vedkommende kirkelige rettssubjekt. Dette kan teknisk skje enten som en virksomhetsoverdragelse fra staten til a) Den norske kirke som rettssubjekt, b) til soknet som rettssubjekt eller c) til Den norske kirke som rettssubjekt med fullmakt til å legge myndighet til rettssubjektet soknet dersom dette er ønskelig.
- Det er ikke foretatt noen innskrenkninger i et rettssubjekts rettigheter i forhold til å drive virksomhet, være arbeidsgiveransvar og tilsette medarbeidere.
- Det legges opp til at det skal være en sammenheng mellom ansvar for utførelse av oppgaver og arbeidsgiveransvar.
- I alle modellene er oppgavene fordelt innenfor rammen av én virksomhet, men blir ivarettatt av forskjellige kirkelige rettssubjekt.

1. Fellestrådsmodellen

Det sentrale i *fellestrådsmodellen* er at nåværende ordning med *kirkelig fellestråd videreføres*. Soknet som rettssubjekt, menighetsråd og kirkelig fellestråd som soknets to organer samt ansvarsfordelingen mellom dem videreføres. Den nære forbindelse med kommunestrukturen opprettholdes. Ca 440 enheter videreføres.

Fellestrådet har to funksjoner i forhold til soknet: å være organ *for hvert enkelt sokn* og å være organ *for alle soknene i kommunen* i relasjon til kommunen. Fellestrådets sammensetning reflekter dette: *hvert* menighetsråd og *alle* menighetsråd er representert i fellestrådet.

Modellen vil innebære at Kongens særskilte ansvar for prestedtjenesten (Grunnlovens § 21) og gudstjenestelivet (Grunnlovens § 16) overføres til *ett rettssubjekt*: soknet. Rettssubjektets oppgaver ivaretas dels av menighetsrådet og dels av kirkelig fellestråd på vegne av soknet. Overføringen av prestedtjenesten til kirkelig fellestråd skjer gjennom en *virksomhets-overdragelse* fra staten.

For *menighetsrådet* vil dette innebære:

- Ansvar for menighetens *gudstjenesteliv* kan tas inn i *menighetsrådets oppgaver* på linje med nåværende ansvar for undervisning, diakoni og kirkemusikk. Modellen reflekterer med dette en kirkeforståelse der ansvaret for kirkelige oppgaver som gudstjeneste, undervisning, diakoni og kirkemusikk legges *lokalt* som et ansvar for soknet.

For *kirkelig fellestråd* vil dette innebære:

- Forvaltningen av *kirkebygg* og *kirkegårder* videreføres på kommunalt nivå eller – på frivillig grunnlag – gjennom interkommunalt samarbeid.
- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for tilsatte i soknet videreføres.
- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for prestene overføres til rettssubjektet soknet og ivaretas av kirkelig fellestråd på vegne av soknet. Dette inngår som en del av virksomhetsoverdragelsen til soknene.
 - For *proster* og *spesialprester* (studentprest, fengselsprest, pilegrimsprest og andre som i dag tilsettes av bispedømmerådet) foreligger to alternativ:
 - Å etablere samme ordning for øvrige prester. I fellestrådsmodellen innebærer dette at myndigheten legges til fellestrådet
 - Å legge myndigheten til bispedømmerådet eller kirkerådet.
- Virksomhetsoverdragelsen av prestedtjenesten til soknet gir mulighet for felles forvaltning *både* av oppgaveløsning, den personalressurs *samtlig* tilsatte representerer og av statlig og kommunale midler.

- Siden kirkelig fellesråd allerede har arbeidsgiveransvar og tilsettingsmyndighet for øvrige kirkelige stillinger, innebærer fellesrådsmodellen at det blir et *felles arbeidsgiveransvar* i Den norske kirke. Alle tilsettes av samme organ og alle omfattes av hovedavtale og hovedtariffavtale på kirkelig sektor.
- For *ledelse* vil en integrering av prestetjenesten i kirkelig fellesråds ansvar representere særlige utfordringer. Bakgrunnen for dette er den selvstendighet som prestetjenesten har i *teologisk forstand* som tjeneste med Ord og sakrament, og har i dag i *organisatorisk og rettslig forstand* med Kongen som øverste ansvarlige i medhold til Grunnlovens § 16 og 21 og som ledet av biskopen.

Fellesrådsmodellen åpner her for tre mulige veivalg. Utgangspunktet er at en daglig leder har ansvar for *alle oppgaver* som fellesrådet har ansvar for:

- Daglig leder har faglige kvalifikasjoner (dvs. er prest) som er nødvendige for ledelse av prestetjenesten.
 - Prosten er medlem av fellesrådet og leder prestetjenesten ”i arbeidsgivers sted” – dvs på rådets vegne og underlagt biskopens ledelse av prestetjenesten i bispedømmet. Fellesrådets daglige leder har ansvar for fellesrådets øvrige oppgaver. (Dette er forslaget i arbeidsgruppens utredning *Kjent inventar ...*)
 - Lederen av prestetjenesten er en ”avdelingsleder” i fellesrådets administrasjon og underlagt daglig leder.
- Fellesrådsmodellen innebærer at det kirkelige rettssubjekt som har ansvar for å ivareta de kirkelige arbeidsoppgaver *også* har ansvaret som arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet slik det er vanlig i arbeidslivet.

For *biskopen* vil dette innebære:

- Biskopen har ikke lenger arbeidsgiverfunksjoner for prestene, men har samme tilsynsfunksjon i forhold til alle kirkelige medarbeidere.

For *bispedømmerådet* vil dette innebære:

- Bispedømmerådet er ikke lenger arbeidsgiver og har ikke lenger tilsettingsmyndighet for prester.
- Fellesrådsmodellen *kan* reise spørsmål om *antall forvaltningsnivå* i Den norske kirke:
 - Skal det være 4 forvaltningsnivå: menighet (menighetsråd), kommunenivå (fellesråd), bispedømme (biskop og bispedømmeråd) og nasjonalt nivå (Kirkemøte)?
 - Skal det være 3 forvaltningsnivå av valgte organer: dvs at bispedømmerådene avvikles og biskopen alene er forvaltningsorgan i bispedømmet?

*

Fellesrådsmodellen *kan videreutvikles* gjennom at små fellesråd *frivillig* slår seg sammen i større enheter.

2. Prostimodellen

Prostimodellen følger opp vedtaket i Kirkemøtet 2005 (se Del 1) om at ”*Kirkemøtet ber Kirkerådet arbeide videre med et organ på mellomnivå...*” (pkt 4) og ”*ny mellommenhet på justert prostinivå med vekt spesielt på samordnet arbeidsgiveransvar*” (pkt 5).

I *prostimodellen* – som er den ordning som arbeidsgruppens utredning *Kjent inventar ...* anbefaler – videreføres nåværende ordning med soknet som eget rettssubjekt og at to organer ivaretar oppgaver på vegne av dette rettssubjekt. De to organer vil være menighetsrådet og et nytt organ som erstatter kirkelig fellesråd. Arbeidsgruppens utredning drøfter 8 ulike betegnelser på dette nye nivå / organ, og har valgt *menighetenes fellesråd* eller *prostiråd*.

Den nære forbindelse med kommunestrukturen avløses av en *obligatorisk* ordning med et interkommunalt organ. Det er overordnet kirkelig organ som fastsetter størrelsen på enheten på grunnlag av forslag fra soknene – det skjer ikke gjennom frivillige avtaler som i fellesrådsmodellen. Antall enheter reduseres fra ca 440 fellesråd til ca 100 nye enheter. Det er uavklart hva en slik ordning representerer av utfordringer i forhold til kommunal finansiering. Det er en utfordring for soknet at et organ for soknet etableres på interkommunalt nivå.

Det nye organ har to funksjoner i forhold til soknet: å være organ *for hvert enkelt sokn* og å være organ *for alle soknene i kommunen* i relasjon til kommunen. Organets sammensetning må reflektere dette: *hvert* menighetsråd og *alle* menighetsråd må være representert. En utfordring for modellen er om dette medfører at det må stilles krav om *direkte representasjon* eller om det kan etableres ordninger for *indirekte representasjon* som på en tilfredsstillende måte ivaretar at organet er og oppfattes som organ også for *det enkelte sokn*.

Prostimodellen vil innebære at Kongens særskilte ansvar for prestetjenesten (Grunnlovens § 21) og gudstjenestelivet (Grunnlovens § 16) overføres til *ett rettssubjekt*: soknet. Oppgavene ivaretas *dels* av menighetsrådet (gudstjenestelivet) og *dels* av menighetenes fellesråd / prostirådet (arbeidsgiveransvar og tilsetningsmyndighet) på vegne av soknet. Overføringen av prestetjenesten skjer gjennom en *virksomhetsoverdragelse* fra staten.

For *menighetsrådet* vil dette innebære:

- Ansvar for menighetens *gudstjenesteliv* tas inn i *menighetsrådets oppgaver* på linje med nåværende ansvar for undervisning, diakoni og kirkemusikk. Modellen reflekterer med dette en kirkeforståelse der ansvaret for kirkelige oppgaver som gudstjeneste, undervisning, diakoni og kirkemusikk legges *lokalt* som et ansvar for soknet. Dette samme gjelder i fellesrådsmodellen.

For *kirkelig fellesråd* og det nye *menighetenes fellesråd/prostirådet* vil dette innebære:

- *Kirkelig fellesråd* avvikles og erstattes av *menighetenes fellesråd / prostiråd*.
- Forvaltningen av *kirkebygg* og *kirkegårder* ivaretas på interkommunalt nivå.

- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for tilsatte i soknet ivaretas av menighetenes fellelråd / prostirådet på vegne av soknet.
- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for prestene overføres fra staten til rettssubjektet soknet og ivaretas av menighetenes fellelråd/prostirådet på vegne av soknet. Dette inngår som en del av virksomhetsoverdragelsen til soknet.
 - For *proster* og *spesialprester* (studentprest, fengselsprest, pilegrimsprest og andre som i dag tilsettes av bispedømmerådet) foreligger to alternativ:
 - Å etablere samme ordning for øvrige prester. I denne modell innebærer dette at myndigheten legges til menighetenes fellelråd / prostirådet.
 - Å legge myndigheten til bispedømmerådet eller kirkerådet.
- Virksomhetsoverdragelsen av prestatjenesten til soknet gir mulighet for felles forvaltning *både* av oppgaveløsning, den personalressurs *samlige tilsatte* representerer og av statlig og kommunale midler.
- Når arbeidsgiveransvar og tilsettingsmyndighet for øvrige kirkelige stillinger overføres fra kirkelig fellelråd til menighetenes fellelråd/prostirådet og dette organ overtar Kongens særskilte ansvar som arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet for prestatjenesten, innebærer prostimodell A) at det blir et *felles arbeidsgiveransvar* i Den norske kirke. Alle tilsettes av samme organ og alle omfattes av hovedavtale og hovedtariffavtale på kirkelig sektor.
- For *ledelse* vil en integrering av prestatjenesten i ansvaret til menighetenes fellelråd / prostirådet representere særlige utfordringer. Bakgrunnen for dette er den selvstendighet som prestatjenesten har i *teologisk forstand* som tjeneste med Ord og sakrament, og har i dag i *organisatorisk og rettslig forstand* med Kongen som øverste ansvarlige i medhold til Grunnlovens § 16 og 21 og som ledet av biskopen.

Modellen åpner for tre mulige veivalg. Utgangspunktet er at en daglig leder har ansvar for *alle oppgaver* som fellelrådet har ansvar for:

- Daglig leder har faglige kvalifikasjoner som er nødvendige for ledelse av prestatjenesten (dvs. er prest som også kan ivareta ansvar som prost).
 - Prosten er medlem av rådet og leder prestatjenesten ”i arbeidsgivers sted” – dvs på rådets vegne og underlagt biskopens ledelse av prestatjenesten i bispedømmet. Rådets daglige leder har ansvar for rådets øvrige oppgaver. (Dette er forslaget i arbeidsgruppens utredning *Kjent inventar ...*)
 - Lederen av prestatjenesten (dvs. prosten) er en ”avdelingsleder” i fellelrådets administrasjon og underlagt daglig leder.
- Modellen innebærer at det rettssubjekt som har ansvar for å ivareta kirkelige arbeidsoppgaver *også* har ansvaret som arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet slik det er vanlig i arbeidslivet.

For *biskopen* vil dette innebære:

- Biskopen har ikke lenger arbeidsgiverfunksjoner for prestene, men har samme tilsynsfunksjon i forhold til alle kirkelige medarbeidere.

For *bispedømmerådet* vil dette innebære:

- Bispedømmerådet er ikke lenger arbeidsgiver og har ikke lenger tilsetningsmyndighet for prester.
- Prostimodellen *kan* – antagelig med noe større tyngde enn fellesrådsmodellen – reise spørsmål om *antall forvaltningsnivå* i Den norske kirke:
 - Skal det være 4 forvaltningsnivå: menighet (menighetsråd), interkommunalt nivå (menighetenes fellesråd / prostiråd), bispedømme (biskop og bispedømmeråd) og nasjonalt nivå (Kirkemøte)?
 - Skal det være 3 forvaltningsnivå av valgte organer: dvs at bispedømmerådene avvikles og biskopen alene er forvaltningsorgan i bispedømmet?

Ordningen med et kirkelig organ på interkommunalt nivå *kan* også reise spørsmål om å organisere virksomheten ved å etablere et nivå mellom menighetenes fellesråd / prostirådet og menighetene, f.eks på kommunenivå. Det kan være gjennom å

- Oppnevne et organ/utvalg med bestemte oppgaver på vegne av menighetenes fellesråd / prostirådet – f.eks kirkegårdsforvaltningen.
- Tilsette mellomledere oppgaver på vegne av menighetenes fellesråd.

3. Bispedømmemodellen

Denne modell inneholder de samme elementer som prostimodellen.

I dette eksemplet til *bispedømmemodell* videreføres nåværende ordning med soknet som eget rettssubjekt og at to organer ivaretar oppgaver på vegne av soknet som rettssubjekt. Rettssubjektets organer vil være *menighetsrådet* og *bispedømmerådet*.

Den nære forbindelse med kommunestrukturen i fellesrådsmodellen og den fjernere forbindelse med et interkommunalt organ i prostimodellen, avløses i denne modell av en ordning der bispedømmet er den interkommunale enhet. Størrelse på enheten fastsetter dermed som en del av kirkeordningen og skjer ikke gjennom frivillige avtaler som i fellesrådsmodellen. Modellen innebærer at antall enheter reduseres fra ca 440 fellesråd til 11 interkommunale enheter. Det er uavklart hva en slik ordning representerer av utfordringer i forhold til kommunal finansiering. Det er en utfordring for soknet at et organ for soknet etableres på et så stort interkommunalt nivå som bispedømmet.

Bispedømmerådet har i denne modell to funksjoner i forhold til soknet: å være organ *for hvert enkelt sokn* og å være organ *for alle soknene i kommunen* i relasjon til vedkommende kommune.

Organets sammensetning må reflektere dette: *hvert* menighetsråd og *alle* menighetsråd må være representert. En utfordring for denne modellen er om dette medfører at det må stilles krav om *direkte representasjon* eller om det kan etableres ordninger som *indirekte representasjon* som på en tilfredsstillende måte ivaretar at organet er og oppfattes som organ også for *det enkelte sokn*. I så måte representerer bispedømmemodellen betydelig større utfordringer enn prostimodellen.

Modellen vil innebære at Kongens særskilte ansvar for prestatjenesten (Grunnlovens § 21) og gudstjenestelivet (Grunnlovens § 16) overføres til *ett rettssubjekt*: soknet og ivaretas *dels* av menighetsrådet (gudstjenestelivet) og *dels* av bispedømmerrådet (prestatjenesten) på vegne av soknet. Overføringen av prestatjenesten skjer gjennom en virksomhetsoverdragelse fra staten.

For *menighetsrådet* vil dette innebære:

- Ansvaret for menighetens *gudstjenesteliv* tas inn i *menighetsrådets oppgaver* på linje med nåværende ansvar for undervisning, diakoni og kirkemusikk. Modellen reflekterer med dette en kirkeforståelse der ansvaret for kirkelige oppgaver som gudstjeneste, undervisning, diakoni og kirkemusikk legges *lokalt* som et ansvar for soknet. Det samme gjelder for fellesrådsmodellen og prostimodellen.

For *kirkelig fellesråd* og *bispedømmerrådet* vil dette innebære:

- *Kirkelig fellesråd* avvikles og erstattes av *bispedømmerrådet*.
- Forvaltningen av *kirkebygg* og *kirkegårder* skjer på bispedømmenivå.
- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for tilsatte i soknet ivaretas av bispedømmerrådet på vegne av soknet.
- *Arbeidsgiveransvar* og *tilsettingsmyndighet* for alle prester overføres fra staten til rettssubjektet soknet og ivaretas av bispedømmerrådet på vegne av soknet. Dette inngår som en del av virksomhetsoverdragelsen til soknet.
- Virksomhetsoverdragelsen av prestatjenesten til soknet gir mulighet for felles forvaltning *både* av oppgaveløsning, den personalressurs *samlige tilsatte* representerer og av statlig og kommunale midler.
- Når arbeidsgiveransvar og tilsettingsmyndighet for øvrige kirkelige stillinger overføres fra kirkelig fellesråd til bispedømmerrådet og bispedømmerrådet overtar Kongens særskilte ansvar for prestatjenesten, innebærer bispedømmemodellen at det blir et *felles arbeidsgiveransvar* i Den norske kirke. Alle tilsettes av samme organ og alle omfattes av hovedavtale og hovedtariffavtale på kirkelig sektor.
- For *ledelse* vil en integrering av prestatjenesten i bispedømmerrådets ansvar ikke representere særlige utfordringer ut fra den selvstendighet som prestatjenesten har i *teologisk forstand* som tjeneste med Ord og sakrament, og har i dag i *organisatorisk og rettslig forstand* med Kongen som øverste ansvarlige i medhold til Grunnlovens § 16 og 21 og som ledet av biskopen. Modellen viderefører biskopens ledelse av prestatjenesten som i dag med prostene som mellomledere.

Ledelsen av den virksomhet som følger av at bispedømmerådet har overtatt kirkelig fellestråds oppgaver, medfører flere utfordringer og omstillinger. *Stiftsdirektøren* leder virksomheten på vegne av bispedømmerådet. Virksomheten må organiseres ved tilsetting av mellomledere med lederoppgaver på vegne av bispedømmerådet på de ulike virksomhetsområder.

- Modellen innebærer at det rettssubjekt som har ansvar for å ivareta kirkelige arbeidsoppgaver *også* har ansvaret som arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet slik det er vanlig i arbeidslivet.

For *biskopen* vil dette innebære:

- Biskopen *fortsetter* i sine arbeidsgiversfunksjoner for prestene, deltar ved tilsetting av øvrige vigslede medarbeidere og kan få arbeidsgiverfunksjoner for *alle* øvrige tilsatte i bispedømmet. Samtidig har biskopen den samme tilsynsfunksjon i forhold til alle kirkelige medarbeidere.

For *bispedømmerådet* vil dette innebære:

- Bispedømmerådet *overtar* kirkelig fellestråds oppgaver, herunder arbeidsgiveransvar og tilsettingsmyndighet for soknet.
- Bispedømmerådet *fortsetter* som arbeidsgiver og tilsettingsmyndighet for prester.
- Modellen innebærer en reduksjon av antall forvaltningsnivå i Den norske kirke. Det vil være 3 forvaltningsnivå: menighet (menighetsråd), bispedømme (biskop og bispedømmeråd) og nasjonalt nivå (Kirkemøte).
- Bispedømmerådet og biskopen kan imidlertid velge å organisere sin virksomhet ved å etablere et mellomnivå mellom bispedømmet og menighetene. Dette kan være:
 - Et oppnevnt organ på mellomnivå med bestemte oppgaver på vegne av bispedømmerådet – f.eks et organ på kommunenivå med ansvar for kirkegårdsforvaltningen.
 - Tilsetting av mellomledere med lederoppgaver på vegne av bispedømmerådet og biskopen.

Del III: Spørsmål

Denne høringen har en foreløpig karakter. Det vil komme senere høringer både om forslag til ny kirkelov og om konkrete forslag til kirkeordning. Denne foreløpige høringen gir likevel en viktig anledning til å påvirke retningen på prosessen.

Høringsperioden er fra - - - - - til - - - 2012.

Høringssvarene sendes inn elektronisk her: <https://web.questback.com/kirkeordning>

Nedenfor følger spørsmålsstillingene. Skriv ut det fullstendige høringssvaret før svaret registreres elektronisk.

Beskrivelse av kategori høringsinstans

Størrelse på sokn (medlemmer): under 500/ 500-1000/1001-3000/ 3001-5000/5001-10.000/over 10.000

Antall sokn i kommunen

Antall årsverk i soknet

- Behandlet på MR- møte 1,2 eller flere ganger
- Behandlet på menighetsmøte Ja/Nei
- Behandlet i FR – møte 1,2 eller flere ganger

Spørsmål 1: Kjennetegn på en god kirkeordning

Samtale om hva som er menighetens oppgaver ut fra kapittel 3 og 4.

a) Hvordan kan kirkeordningen støtte opp om menighetens oppgaver? Formuler inntil tre momenter. Disse bør handle om andre spørsmål enn økonomiske behov.

b) Opplever dere at spørsmålet om organiseringen av kirken lokalt er av betydning for kirkens framtid? Svar på en skala fra 1-5 der 1=svært stor betydning og 5=svært liten betydning

1 2 3 4 5

Vet ikke

Spørsmål 2: Vurdering av dagens ordning

Er det sider ved dagens organisering som dere mener gjør det vanskelig å ivareta menighetens oppgaver?

Ja

Nei

Vet ikke

Formuler eventuelt inntil tre momenter

Spørsmål 3: Lokal organisering (jf s 10 i Del I)

a) Bør menighetsrådet selv bestemme hvilke andre organer som kan opptre på vegne av soknet og være samarbeidsorgan for flere sokn?

Ja

Nei

Vet ikke

b) Hvilken relasjon skal det være mellom menighetsrådet og et ev annet organ for soknet?

Menighetsrådet skal være overordnet

De to organene skal sidestilles

Menighetsrådet skal være underordnet

c) Bør sokn slås sammen, slik at soknene kan bli mer robuste enheter (mindre behov for samarbeidsorgan)?

Ja

Nei

Vet ikke

d) Er deres eget sokn passe stort?

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Spørsmål 4: Menighetens forhold til kommunen og lokalsamfunn (jf s 11 i Del I)

a) Hvor viktig er et kirkelig organ på kommunenivå?

Svært viktig Viktig Middels Mindre viktig Ikke viktig

b) Dersom kirken organiseres interkommunalt eller regionalt, mener dere kommunens vilje til å finansiere virksomheten i deres menighet da vil bli svekket?

Ja

Nei

Vet ikke

Kommentar

Spørsmål 5: Menighetens forhold til regionalt organ (jf s 11 i Del I)

a) Hvilket regionalt organ bør kirken ha?

Et organ på bispedømmenivå

Et organ på et prostinivå

Organer både på bispedømme- og på et justert prostinivå

b) Hvilke organer/evt hvem bør ivareta følgende oppgaver i soknet?

Oppgave/organ	KM	BDR	Biskop	Prostiråd	FR	MR	Prest
Vedta budsjett/årsplan for menigheten							
Godkjenne lokale diakoni-/trosopplæringsplaner og lokal grunnordning for gudstjenesten							
Gjøre vedtak om nedlegging av							

kirkebygg							
Ansvar for gravferdsforvaltning							
Gjøre vedtak om opprettelse av nye sokn og sammenslåing av sokn							
Servicekontor/publikumshenvendelser							
Ivareta kontakt med kommunen							
Tilsetning av ansatte som ikke er vigslet							
Tilsetning av prest							
Tilsetning av vigslede ansatte							
Tilsetning av samarbeidsstillinger mellom flere sokn							
Overordnet arbeidsgiveransvar for ansatte (rettslig)							
Finansieringsordninger							
Fordele sentrale midler							
Fordele kommunale midler							

Spørsmål 6: Menighetens forhold til Kirkemøtet (jf s 11 i Del I)

- a) Hvilke områder krever *mer* sentral styring/samordning enn i dag? Formuler inntil tre momenter
- b) Hvilke områder krever *mindre* sentral styring/samordning enn i dag? Formuler inntil tre momenter

Spørsmål 7: Daglig ledelse (jf s 13 i Del I)

- a) Hvor bør daglig ledelse for menighetene ligge?
 Selvvalgt samarbeidsorgan mellom menigheter?
 Fellesråd evt prostiorgan

Menighetsrådet

Vet ikke

b) Er det behov for at kirkeordningen tydeliggjør *hva* daglig ledelse i menigheten er?

Ja

Nei

Vet ikke

c) Hvem mener dere bør være daglig leder i menigheten?

Kirkevergen

Soknepresten

Annen kirkelig tilsatt

Profesjonsuavhengig

Vet ikke

Spørsmål 8: Arbeidsgiveransvar/tilsyn (jf s 14-15 i Del I)

a) Mener dere biskopens tilsynsmyndighet skal kombineres med arbeidsgiverfunksjoner?

Ja

Nei

Vet ikke

b) Gitt at soknets tilsatte og prestedtjenesten skal organiseres med felles arbeidsgiver, kan de da ha ulike arbeids-/ledelseslinjer?

Ja

Nei

Vet ikke

Vedlegg

Modellene - Oversikt i tabell

Tema	Fellesrådsmodell	Prostimodell	Bispedømmemodell
Organ for rettssubjektet soknet	Menighetsråd Kirkelig fellesråd	Menighetsråd Prostiråd	Menighetsråd Bispedømmeråd
Organ for retts- subjektet DnK	Kirkemøte	Kirkemøte	Kirkemøte
Kongens myndighet G § 16	Soknet: Menighetsråd	Soknet: Menighetsråd	Soknet: Menighetsråd
Kongens myndighet G § 21	Soknet: Kirkelig fellesråd	Soknet: Prostiråd	Soknet: Bispedømmeråd
Arbeidsgiveransvar på vegne av soknet	Kirkelig fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd
Tilsetting vigslede medarbeidere	Kirkelig fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd
Arbeidsgiveransvar for prester	Kirkelig fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd
Tilsetting av prester	Kirkelig fellesråd	Prostiråd	Bispedømmeråd
Felles arbeids- giveransvar	ja	ja	ja
Sammenheng mellom oppgave- løsning og arbeidsgiveransvar	ja	ja	ja
Felles forvaltning av oppgaveløsning og personell	ja	ja	ja
Biskopen har arbeidsgiverfunksjon	nei	nei	ja – alle?
Biskopen har tilsyn med alle	ja	ja	ja
Antall forvaltningsnivå	4 (3)	4 (3)	3
Organer i dag som utgår	Ingen Bispedømmeråd ?	Kirkelig fellesråd Bispedømmeråd ?	Kirkelig fellesråd

Kirkeforliket

Politisk avtale av 10. april 2008

Avtalepartene, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har inngått følgende avtale.

Alle dens punkter gjelder ut stortingsperioden 2009 – 2013.

Alle punkter i denne avtalen henger sammen og består av en helhet.

Nødvendige utredninger, lovforberedelser og lovteknisk gjennomgang som følger av avtalen gjennomføres så snart som mulig.

Endringer kan kun gjøres om alle avtalepartnerne er enige om det.

Denne avtale er ikke til hinder for at partiene i merknader i komitéinnstillingen gir uttrykk for sine primærstandpunkter, eller at representanter fremmer primære grunnlovsforslag.

1. Utnevning av biskoper og proster, demokratireform

Avtalepartene er enige om at det igangsettes en prosess hvor partenes felles mål er at utnevning av biskoper og proster overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig organ som kirkemøte eller bispedømmeråd.

I samarbeid med Den norske kirke skal det gjennomføres en demokratireform, slik også Kirken har tatt til orde for, slik at kirkens organer får en sterkere demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene. Reformen gjennomføres med utgangspunkt i Bakkevigutvalgets innstilling. Reformen skal inneholde etablering av reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg og kirkevalg samtidig med offentlige valg. Det bør gjennomføres forsøk med ulike ordninger som evalueres i samarbeid med kirkens organer, før Stortinget vedtar endelig ordning for valg til Kirkemøtet og Bispedømmeråd. Det legges til grunn at en tilfredsstillende demokratireform ut fra overnevnte forhold, er gjennomført i Den norske kirke i løpet av 2011.

2. Kirkelig statsråd og kirkeordning

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, vil det ikke lenger være behov for vedtak i kirkelig statsråd. Grl. § 12 annet ledd og § 27 annet ledd kan derved oppheves.

Partene er enige om at bl.a. følgende vesentlige elementer i statskirkeordningen skal videreføres:

1. Den norske kirke skal ha særskilt forankring i Grunnloven, jmf, ny § 16.
2. Den norske kirkes organisering og virksomhet skal fortsatt reguleres ved en egen kirkelov, uten at kirken defineres som eget rettssubjekt.
3. Staten skal fortsatt lønne og ivareta arbeidsgiveransvaret for biskoper, proster, prester og andre som tilsettes i kirkelige stillinger av regionale og sentrale kirkelige organer, dvs. at disse fortsatt skal være statstjenestemenn.
4. Den regionale og sentrale kirkelige administrasjonen skal fortsatt være en del av statsforvaltningen.
5. Forvaltningsloven og offentlighetsloven skal fortsatt gjelde for lovbestemte kirkelige organer.
6. Staten skal fortsatt sørge for at kommunene har lovbestemt plikt til å finansiere den lokale kirkes virksomhet.
7. Den kommunale representasjonen i kirkelig fellelsråd videreføres som i dag.

3. Grunnlovsendringer:

Når prosessen i punkt 1 er gjennomført, gjøres følgende endringer i grunnloven:

- Grl. § 2 endres til: *«Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighederne.»*
- Grl. § 4 endres til: *«Kongen skal stedse bekjende sig til den evangelisk-lutherske Religion.»*
- Grl. § 16 endres til: *«Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse. Den norske Kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lige Linje.»*
- Grl. §§ 21 og 22 «geistlige» tas ut.
- Grl. § 12, annet ledd: oppheves
- Grl. § 27, annet ledd: oppheves
- Kapittel A endres til: Om Statsformen
- Kapittel B endres til: Om den udøvende Magt, Kongen og den kongelige Familie og om Religionen.

4. Finansiering

Dagens finansieringsordninger for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn videreføres. Det innebærer blant annet at det ikke innføres medlemsavgift i Den norske kirke.

5. Gravferdsforvaltning

Dagens lovgivning på området videreføres. Samtidig gjøres det tilpasninger som ivaretar minoritetene.

6. Livssynsnøytrale seremonier

Det skal igangsettes en utredning med sikte på lovfesting av et kommunalt ansvar for at livssynsnøytrale seremonirom finnes til bruk ved gravferd og ved ekteskapsinngåelse. Utredningen skal blant annet utrede spørsmålet om finansiering.